

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Episcopiei gr. or. p.m. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 „ „ „ pe 1/2 de an 5 cor.
 „ România și străinătate pe an 14 fr.
 „ „ „ „ pe 1/2 an 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
 etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
 150 de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte
 8 cor., de aci în sus 10 coroane

Correspondențele să adresează redacțiunii
 „FOAIA DIECEZANĂ“

iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
 ADMINISTRAȚIUNEA
 Bibliotecii și Tipografiei diec. în Caransebeș

PARTEA OFICIALĂ

PARTEA NEOFICIALĂ

Nr. 2769 Sc. ex 1906

CONCURS

Pentru conferirea unui stipendiu în sumă de 160 cor. pe anul școlar 1906/7 din »*Funțiunea în Domnul răposatului Dimitrie Peția și fiului său Ioan*« se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în »Foaia Diecezană«.

Petițiunile au a fi înzestrate cu următoarele documente :

1. Extras de botez spre a dovedi, că petentul este Român de religia gr. or. ;
2. atestat spre a dovedi, că aparține diecezei Caransebeșului ;
3. atestat de panpertato, și
4. atestat original școlar despre progresul și purtarea morală din anul școlar precedent.

Pentru obținerea acestui stipendiu pot concurge acei tineri, cari urmează studiile la vr'o școală gimnazială, reală, academii publice ori universități.

Se observează, că între condițiuni egale vor fi preferiți cei născuți în orașul Caransebeș, apoi cei născuți pe teritoriul fostului regiment confinar romano-banatic Nr. 13.

Caransebeș în 1 Noiembrie 1906.

[74] 2—3

Nicolae Popea m. p.

Episcop.

Iubileul de preoție

a protopresbiterului Andreiu Ghidiu

Preoțimea noastră din trecut și până azi a urmat totdeauna direcțiunea dictată de sentimentul general al poporului nostru și — puține acele exemple deprimătoare, când preoții au deviat dela aceasta direcțiune adevărată, căci so ținea de îndătorirea sa de păstor sufletesc, ca să fie una cu turma sa, la bine și la rău, să trăească cu turma sa și să moară. — Preoții noștri erau aceia, cari în timp de nevoi, în timp de ciumă, prin dumnezeieștile și mângăitoarele rugăciuni și cântări dreptmăritoare, cu prețul vieții lor mângăiau pe cei bolnavi și petreceau la ultimul lăcaș pe cei morți. În timp de războaie preoții cei mai tineri cu sfânta cruce în mână împărbătau pe tinerii viteji și-i petreceau în vâl-mășala luptei, iar cei mai bătrâni pe cei incapabili de a purta arma îi petreceau în fuga lor de dușmanul nesățios și crudel. Ei duceau cu dânsii sfințele cărți și în păduri dese și în peșteri, unde fugeau pentru a scăpa de lăcomia dușmanului, ce mai putea scăpa, ori sub cerul liber din cărțile cele sfinte cetiau și cântau, mângâind pe nefericiții credincioși. Avem din însuș trecutul orașului nostru simile pilde de abnegațiune păstorească*).

*) În cărțile vechi bisericesti, cari se păstrează la biserica St. George de aici pe un apostoal am aflat însemnarea: »Să se ști, că acest apostol eu popa Ioan. Popescul l-am luat când s'a spart orașul de l-am purtat tot cu mine; și acum l-am adus iarăș la biserica la hramul sfântului George făcătorul de minuni, la anul 1738 cu alte cărți dimpreună cari se vor scrie tot pe rând«. (Aceasta a fost în răzmirița turcească din 1738. Orașul s'a spart în 3 Mai).

În anul 1788, în ultima răzmirița turcească Sebeșenii au fugit la Macova. La reîntoarcere au murit mulți pe drum și au fost îngropați în Macova, Bilet, Recaș și Obreja. Morții se află însemnați în matriculele bisericicii noastre, ceea ce dovedește, că preoții au dus cărțile și matriculele cu sine.

Păstorii nu părăsiau turma lor. Drept aceea și credincioșii erau recunoscători față de păstorii lor. Și așa e și azi poporul nostru. Și este bine așa, ca poporul să-și arăte alipirea către preot. Și noi azi și mâine vom fi martorii unei astfel de manifestațiuni de iubire și de alipire a poporului către păstorii săi. Tractul protopresbiter al Caransebeșului serbează iubileul de 25 de ani de preoție a Prea On. D. Protopresbiter al Caransebeșului. Și aceasta manifestare de bucurie o merită iubilantul. El a rămas credincios turmei sale și a lucrat mult pentru luminarea și înaintarea lui.

Pentru aranjarea festivităților s'a construit un comitet în frunte cu Părintele Iuliu Musta din Gîmboca, care a pus toate în mișcare pentru ca festivitățile să reușească. Conform programului stabilite Duminecă seara la oarele 6 $\frac{1}{2}$ va avea loc un conduct cu torțe. Iar Luni la oarele 10 va fi rugăciune de mulțămită. La oarele 2 va fi banchet și seara o petrecere cu dans. Amănunte despre decursul festivităților vom aduce în număuul viitor.

Bl.

Instalarea protopopului T. Oprea

În 5/18 Noemvrie tractul Vârșețului îmbrăcat-a haine de sărbătoare. Cler și popor alergat-au în frunțașă comună Nicolințul Mare, ca să primească și împreună să se bucure de venirea mirelui dorit. Inteligența acestei comune în frunte cu vrednicul și zelosul notar Mișcovits, poporul tânăr și bătrân primit-au cu brațele deschise „pe cel ce vine întru numele Domnului“, ca tuturora să aducă mângăere, pace și binecuvântare, iar agrul înțelenit să-l plivească de mărăcinile, ce împedecă desvoltarea firească a tuturor lucrurilor bune, ce tind spre luminarea și bunăstarea mult cercatului nostru popor.

Fost-am des de dimineață în comună, căci venisem cu trenul de 6 oare de la Vârșeț și de aceea ca martor ocular scriu impresiunile câștigate.

Comuna cu ulițe drepte, popor ales și deștept, dar mai presus de toate harnic și sărguincios, o caracteristică a fostului grănicer de odinioară.

Încă până a nu se face ziuă, harnicile Nicolințene ieșeau la uliță și udau și curățau stradele, împodobeau ferestrele caselor cu covoare, țăsături ce aveau mai scump, iar poporul mai în vrâstă îmbrăcând haină de sărbătoare alergat-a să asculte slujba dumnezească (mănecearea) unde celebra ierodiaconul Gușcă cu multă evlavie cu vrednicul preot Secoșan din T. Cubin și ca să fie gata spre primirea mirelui dorit.

Iar dacă vre-un preot cădea în robie ori cră răpit de moarte, îl înlocuia crăznicul, cel mai bătrân frunțaș din comună; el era vârat în cetire și cântare. El și boteză. De aci numirea de *crăznic* jela slaveanul *крестити* (crstiti) = a boteză.

Stradele clocoteau de popor, trăsurile satului se încrucișau în piața comunei ca la nunta cea mai aleasă, ca să iasă afară la gară să aducă mirele dimpreună cu pre cei ce-l însoțesc.

Și pornesc veseli și cu sfințenie din sat la gară trăsuri împodobite cu țăsături alese, corul bisericii, preoțimea și învățătorii cu poporul comunei, iar vecinic veselul și harnicul notar Mișcovits cu poliția regulată ca la oraș face ordinea cuvenită.

Sosește trenul, văzduhul se umple de urale, corul cântă iar din tren se coboară lamura tractului, preoțimea și învățătorimea, aducând mirele și pe comisarul consistorial protopopul A. Ghidiu, ca să-i facă zi de sărbătoare, „să-l arăte Domnului“. Din mulțime păsește preotul Pincu cu lacrimi de bucurie, în cuvinte alese bineventează pe cel confirmat. Noul protopop Oprea răspunde emoționat și asigură comuna precum și în genere poporul tractual de stimă și dragoste.

Se înșiră apoi, ca un lanț trăsurile pline de preoți și învățători, și intrat în comună, în fața școlii și a bisericii ridicat fiind un arc triumfal mirele bisericii este primit de preotul Antoniu Popovici și ierodiaconul Macarie Gușcă îmbrăcați în ornate.

Am intrat în biserică, unde se începe sf. liturgie celebrată de comisarul consistorial A. Ghidiu, protopopul Buziașului I. Pepa, noul protopop T. Oprea cu încă 6 preoți. Răspansurile le-a executat corul bisericii sub conducerea Dlui Truia.

La priceasnă comisarul consistorial dă cetire actului consistorial precum și gramatei arhierești, prin care d-sa este denumit de comisar iar noul protopresbiter confirmat întru protopresbiter al tractului Vârșeț, accentuează în ton de mărime națională misiunea și rolul protopopului român. Răspunde într-o vorbire mai lungă adânc emoționat nou alesul protopresbiter Oprea, mulțămind celor ce l-au ales și confirmat, desfășurând și programul activității sale.

După liturgie au urmat vizitele onoratoriilor comunei apoi banchetul ținut în școală fiind de față aproape 150-200 persoane.

Șirul toastelor l-a deschis comisarul consistorial pentru Majestatea Sa monarhul, care cu atâta grație ne-au daruit frumoasa constituție bisericească cuprinsă în Statutul organic. Nou alesul protopop toastează și ridică paharul în sănătatea Prea Sfinției Sale și a membrilor din gremiul consistorial, protopopul Pepa pentru comisar, Dr. Proștean pentru nou alesul protopop, preotul Corcea pentru protopopul Pepa, iar Rusu Șirianul prin o vorbire măreață proprie lui, arată rolul însemnat al preotului și învățătorului român laudând bunele însușiri ale poporului. Notarul comunei Mișcovits pentru noul protopop, preotul Iorgovici pentru notar, iar deputatul dietal Dr. A. Novac arată mijloacele, prin cari se poate lumina poporul, ca să ajungă la bunăstare. Referentul școlar Dr. Cioloca „ca Benjaminul consistorialnicilor“ cum s'a numit, mulțamește noului protopop pentru cuvintele alese la adresa Prea Sfinției Sale și acelor din consistor.

Urmău și alte toaste, la care însă au pus vârf octogenarul taica popa Ioan dela Ciclova, care nu numai cu vorba, ci și cu înfățișarea patriarhală ridică însămătatea zilei prin faptul, că pune baza unei fundațiuni a zidirii unei biserici în centrul tractului, dăruind 1000 cor. Ca electrizați mesenii care de care se ridică urmând exemplului lui „taica dela Ciclova“ așa, că în scurtă vreme se ridică fundațiunea la suma considerabilă de aproape 4000 coroane.

Un lucru ce numai pe lângă o însuflețire mare și dragoste adevărată se poate întâmpla, o dovadă vie aceasta, că simțul dărnicii la poporul nostru cât este de dezvoltat, un cuvânt de însuflețire numai și orice dor și dorință se realizează, căci la instalarea protopopului se pune baza unei dorințe arzânde, Sionului în orașul Vârșeț.

Este îmbucurător faptul acesta, că prin el se arată mulțămirea sufletească și dragostea care au cuprins inimile tuturor, ce erau în așteptare la primirea în mijlocul lor a șefului tractual, care cu zel și abnegațiune, desinteresat, vine să aducă pacea și dragostea între frați spulberându-se totodată pornirile pătimase ale acelor, cari s'au ridicat în potriua acestui act legal aflat în ordine și de Venerabilul consistor metropolitan.

Dorind deci, ca acest început bun să fie de bun augur spre întărirea a tot ce noi avem mai scump, a bisericii și școalei noastre, îi zic noului ales protopresbiter al tractului Vârșeț, dlui Traian Oprea, ca prevediuta divină să-l întărească și să-i dea putere spre luminarea și înaintarea poporului încredințat spre păstorire.

De sub codrul Oraviții.

Originea bisericii, a instituțiilor ei și a persoanelor conducătoare; apărarea autorității acestora

(Urmare)

Iar dacă apostolii prevăzură, că limitele bisericii lui Hristos să estind tot mai mult, și că ei corporal își pierd din putere și că pe clipită au să-și dea obștescul sfârșit: orânduia ră din indemn dumnezeesc și investire cu darul arhieresc pe unii membri mai marcați în biserică și așa se pusă temelia arhieriei; și pentru ca controlul se fie mai intensiv în biserică se institue horepiscopii sau protopresbiterii, cari aveau misiunea de controlători și conducători spirituali — administrativi a unui complex de comunități bisericesti.

Creștinii înmulțindu-se tot mai mult, sunt iarăș împărțiți în comunități locale și sunt înzestrate cu preoți, după cum glăsuște Ap. Pavel către Tit: „Te-am lăsat în Crit, ca să îndreptezi cele ce lipsesc și să așezi preoți prin cetăți“.

Și prin orânduială dumnezească, ajunge stăpân al tronului imperiului roman *Constantin cel mare* (306—337) și acesta nu numai că tolerează biserica lui Hristos, ci o favorizează prin edictele anilor 312 și 313 d. H.; iar prin decretul dela 324 d. H. se declară numai biserica creștină de adevărata biserică ocrotită de stat.

Devenind biserică liberă și sub patronajul împărătesc, se nuzesc mai mari bisericii d: a pune în grăditură durabilă și contra vrăjmașilor interni, și se pun în ființă sinoadele locale și ecumenice, prin cari se precisează dogme și așezăminte și se dă posterității indigitare și orientare de credință și ceremonial.

Neamul nostru se consideră pe sine și e recunoscut din partea istoricilor imparțiali și drepti ca *coloniști* aduși de imperatoarele Traian pe la anii 105—107 d. C. din întreg imperul roman; iar mai ales vorba noastră ne vâdește, că suntem cei mai genuini, descendenți a Romanilor.

Acești coloniști erau în parte creștini, ba să dovedește că însuș centurionii și comandantii de oștășime ai armatei romane erau creștini.

Și eră firesc, că acești coloniști așezați între neamuri străine, țară cu obiceiuri străine lor și intru început neprielnică firei lor, au aflat cea mai potrivită mângăere în învățăturile pline de balsam alinător și datătoare de putere sufletească ale evangheliei creștine și așa românii deveniră creștini și prin ei se creștinară toate popoarele ce veniau cu ei în coatingere.

Nu am pretenția de om cu învățătură, dar mă orientez învățăturilor primite ca ascultător de teologie și susțin: că năvălind poporul maghiar în această țară, ne-au aflat pe noi Români, și eram creștini organizați cu biserică și ierarhie, având arhieriei nostri naționali.

Se susține, că însuș căpeteniile maghiare au învățat a cunoaște pe adevăratul Dumnezeu — dela Români.

N'am intenția a înșira peripețiile și grelele încercări, prin cari a trecut sf. noastră biserică. Mă voi feri a înșira sumedenia de vrăjmași externi și interni, cari încercau a submina și a nimici din temelie biserica noastră cea de mult persecutată; ci susțin cu convingere: că însăș această biserică ne-au susținut cu putere de viață în restimp de peste opt-spre-zece veacuri.

Biserica noastră e însăș viața și existența noastră, și de ni s'ar răpi toate instituțiile noastre culturale, biserica noastră ne va suține și în viitor, căci e biserica noastră națională, în carea Românul în toate timpurile și sub orice împrejurare și-a aflat mângăere sufletească, izvor de tămăduire trupească și liman celor înviforați.

Biserica noastră e întocma ca soarele, are multe raze, dar o unică lumină, a-i crede că-i aproape de apunere și totuș nu să întunece; nori o acoperă și învâluie, dar nu-și perde nimbul, ci în toate timpurile pășește numai înainte.

Trecut-au peste neamul nostru multe neamuri na-valnice și cu fire sălbătică și dornice spre cucerire; dismembratu-ne-au, și astăzi parcă planează peste român o grea osândă, căci nici măcar biserică nu suntem un corp; avem însă acea mândrie și orgoliu național, că: biserica noastră ortodoxă din această patrie e și autonomă și națională.

Și că biserica noastră e astăzi autonomă și națională, avem s'o mulțămim în primul rând tenacității și vredniciei, moralității și religiosității strămoșilor noștri; iar în al doilea rând la doi bărbați providențiali: M. S. împărat-regele actual *Francisc Iosif I*, pe carele Dumnezeu să ni-l trăiască, și fericitul metropolit *Andrei Baron de Șaguna*, a cărui amintire s'o eternizăm.

La anii 1865 și 1868 se învrednicește biserica noastră cu dreptul de metropolie avut în veacurile trecute, — și de doi *episcopi sufragani*, conform art. de lege IX-lea § 2 din anul 1868.

Cu 28 Maiu 1859 s'înzestrea biserica noastră cu legea cea mai ideală și constituțională: „*Statutul organic*“.

Și așa mereu, mulțămim lui Dumnezeu și vredniciei arhierilor bisericii noastre: avem *biserică autonomă-națională* și ne mândrim cu instituțiuni culturale și o pleiadă de bărbați cari ar face cinste și ar servi ca decor oricărui popor cu pretenție de cultură europeană, dar cu atât mai ales nouă un popor oropsit și mult prigonit.

Astăzi putem esclama cu evgh. Luca: „Ferice de ochii cari văd, ceea ce voi vedeți!“ Da, avem să ne socotim cei mai fericiți muritori căci suntem membrii unei biserici atât de liberale și naționale și genuine în învățătura evanghelică.

Avem o biserică măreață, invidiată de mulți, cu membrii plini de trevie și înțelepciune firească, cu arhierii cu nume mare, dignitari venerabili și laborioși, instituțiuni culturale ca ori care popor dominant într-o țară, școli confesionale, ce răspândesc lumina binefăcătoare și țin poporul românesc în rând cu alte popoare culte, lege bisericască la care râvnesc și alte popoare, dar ce ar trebui să mai avem?

Adorare nețărâtă către biserică, dragoste curată către membrii acestei biserici, cari sunt poporul românesc, să insistăm pentru susținerea vazei și venerării arhierilor noștri, stimă și încredere în dignitarii bisericii, voință de jertfă materială pentru susținerea școlilor noastre și a altor instituțiuni culturale și să ținem cu tenacitate la legea noastră bisericască și așezămintele ei.

Dumnezeu, carele pururea a condus destinele poporului românesc, ne-au înzestrat la vreme de grea încercare — cu bărbați luminați și conduși numai de voința a lucra întru mărirea lui Dumnezeu și cinstea bisericii noastre, și dacă arhierii noștri, în aceste timpuri critice, conduc cu înțelepciune biserica, sunt sentinele conștiente întru apărarea vazei și drepturilor bisericii noastre naționale, sunt toleranți și afabili și

iertători, dacă vener. dignitari și superiori bisericești sunt consilieri conduși de principiile evanghelice, laborioși și nepărtinitori... oare n'am dovedi ignoranță condamabilă și reutate de inimă, neînțelepciune... când n'am da venerație și stimă mai marilor noștri?

Numai cel ce nu se respectă pe sine, acela nu știe respecta pe alții; iar Ap. Pavel glăsuște: „Ascultați pe mai marii voștri și vă plecați lor, că aceia priveghiază pentru sufletele voastre, ca ceice au să dea seama, ca cu bucurie să facă aceasta, iar nu suspinând căci aceasta nu e de folos“ (Evrei XIII, 17).

Orice individ ce-i dotat cu virtute și și-a câștigat înțelepciune, acela va ști apretul moștenirea strămoșească: biserica și instituțiunile ei culturale, precum și a susțină neprihănit nimbul celor ce după timpuri s'or învrednicit a conduce aceste moșteniri scumpe nouă.

Virtutea e unica, care îndeamnă pe om de își îndeplinește conștientios datorința impusă prin poziția sa socială, numai virtutea ne garantează iâră sufletească și delătură greutățile obveniende în calea păcii. Virtutea e podoaba multor opere sublime și numai ea e însăș mintea.

Mintea sănătoasă este însă harul lui Dumnezeu, căci pomul e sădit de mâna omului, tot de asta e curățit de uscături, săpat și înzestrat cu gunoii și totuș dacă nu dă Dumnezeu ploaie la timp — nici pomul nu isbutește, așa-i și cu harul dumnezeesc.

Înțelepciunea e dar dumnezeesc și omul împodobit cu virtute și înțelepciune e o binefacere pentru neamul său, căci atare om e promovător al păcii, căci atare om ține la bunacuință, la lege și bunărându-eală, căci atare om va îndemnă și pe alții spre a fi buni și onești și folositori omenimei.

(Va urmă).

Reproducerea ideilor

Când vedem un ținut geografic, pe care nici când nu l-am mai văzut, în acelaș timp în mod cu totul involuntar se ivește în sufletul nostru ideea unui ținut geografic cunoscut, care mult-puțin samănă cu ținutul, ce-l vedem în acel moment.

Dacă vedem o persoană necunoscută, în sufletul nostru iarăș poate să apară ideea unei persoane cunoscute asemănătoare.

Un copil mergând cu tatăl său pe câmp, vede cum picură roaua de pe flori și în acelaș moment esclamă: „Uită, tată, cum plânge floarea“. Copilul având ideea despre plâns, asemenează picurii de rouă cu picurii de plâns.

În toate aceste trei cazuri vedem, că atunci când o idee se produce în sufletul nostru sau chiar când apare în conștiință, se ivesc idei vechi, cari stau în oare care relațiune cu ideile aceleia Ideile vechi, cari s'au ivit în suflet din nou

până aci au fost *întunecate*; revenind însă la suprafața conștiinței, au devenit *idei clare*. Ieșirea unei idei întunecate la suprafața conștiinței, se numește *reproducerea ideei*. Reproducerea ideilor întunecate se întâmplă în două chipuri: a) *nemijlocit*, d. e. Cezar, Vlad Țepeș; b) *mijlocit*, când o idee ce o avem d. e. ideea despre floarea de măr reimprospătează ideea complexă a plantei. În ce privește reproducerea ideilor există anumite legi, și anume:

1. Răscoala lui George Doja ne aduce aminte de revoluția lui Horea. Poezia lui Petőfi „Talpra magyar“ ne revoacă în memorie „Deș-teaptă-te Române“ al lui Mureșan. Așadară:

Ideile egale se reproduc unele pe altele. (Legea asemănării).

2. Mizeria din coliba săracului ne aduce aminte de îmbuibarea bogaților din palate. Lumina și umbra.

Ideile contrare se reproduc unele pe altele. (Legea contrarietății).

3. Cimiterul îmi aduce aminte morții; clopotul sunând într'o dungă îmi aduce aminte focul; regele Mateia pe Ștefan cel Mare și pe Vlad Țepeș.

Ideile câștigate în acelaș timp se reproduc unele pe altele. (Legea coexistenței).

4. Numele domnitorilor, versurile unei poezii, câteva accente dintr'o cântare îmi aduc aminte seria întreagă a regilor, respective poezia sau cântarea întreagă.

Ideile, cari s'au produs în suflet într'un anumit șir, se reproduc tot în acelaș șir. (Legea succesiunii).

Fiecare idee, care poate reproduce o altă idee, este *ideea auxiliară* a celei din urmă, educatorul trebuie să cunoască foarte bine aceste idei, pentru că în decursul învățământului foarte des are trebuință de ele.

Din cele premergătoare se poate vedeă, că în momentul, când se produce o idee nouă, prin ea se reproduc mijlocit sau nemijlocit mai multe sau mai puține idei vechi întunecate, cari stau în oarecare raport cu ideea nouă. Până a nu intra însă în relațiuni cu ideile vechi, ideea nouă trebuie să se supună oarecărui modifi cațiuni, să se *asimileze* ideilor vechi, căci numai astfel poate fi primită, *aperceptută* ideea nouă de ideile vechi. Când zicem, că am cuprins sau priceput ori înțeles un lucru anumit constătăm, că ideea lui și-a aflat locul între ideile vechi și s'a asimilat aceloră. *Asimilarea* aceasta *spirituală* se poate asemăna cu asimilarea materiilor nutritoare în organismul corpului. Procesul, prin care se face asimilarea spirituală, se numește *proces de apercipțiune*. El este baza procesului învățării. Ba se poate zice, că *învățarea* este identică cu procesul apercipțiunii.

În procesul apercipțiunii respective al învățării, ideile vechi, cari își asimilează lor și pe altele, se numesc *idei apercipțive*, iar ideile noi, asimilate, se numesc *idei apercipute*.

*

Cunoscând acoste fapte psihologice, urmează, ca în școală la predarea materiei noi să se ia în considerare ideile vechi. Și anume educatorul înainte de a purcede la predarea materiei noi să-și dea bine samă, dacă elevii au oarecari idei privitoare la această materie, idei apercipțive, pentru că dacă lipsesc astfel de idei din spirit, nu e cu puțință, ca ideile noi să-și poată afla loc în spirit pe timp mai îndelungat. Lucrul cel dintâiu al învățătorului este deci, să analizeze conștiința elevilor, să scormonească în spiritul elevilor, ca să dea de idoile apercipțive și să le scoată la claritate, pentru ca ele să fie gata a primi în mijlocul lor ideile noi. Aceasta se face, punând elevilor întrebări potrivite, cari să le îndrepteze gândirea în direcția aceasta și să aibe de rezultat ivirea ideilor apercipțive. Ideile apercipțive se află prin *analiza* spiritului, și lucrarea aceasta metodică a educatorului se numește **analiză** și formează *prima treaptă metodică* s'au primul stadiu al învățământului. Iar fiindcă prin lucrarea aceasta se *preparează* conștiința elevilor pentru primirea ideilor noi, se mai numește prima treaptă metodică și *preparare sau pregătire*.

Excurziunea la București

— Notițe de pe drum —

de Petru Bandu.

(Continuare fine).

În Ploești

Din Sinaia am plecat cu durerea despărțirii de un loc scump și cu voie bună bălae produsă din vinul regal.

Pe tren risete, povestiri și glume nimerite și mai puțin nimerite se amestecau într'o învălmășală de zgomot, din care transpita dispoziția sărbătorească a unora și mai puțin sărbătorească a altora.

În acest val de legănare a vocii bune s'a arătat ca „turburător“ vecinic nemulțămîntul cu cei nemulțămîți, casarul Reuniunii care cu vorbe neînsuflețite dar hotărâte a bătut nu la inima ci la punga eșofată a escurzionistilor: să ceară taxa trenului dela București Sinaia și napoi. Într'adevăr lucru foarte prozaic, să nu se mulțamească administrația trenurilor numai în noi, bila noastră însuflețire, ci în culmea acesteia să ne ceară secoteala drumului. Sau doară nu administrația, ci cassarul a avut cheful să tragă o supărare. — erau atâta naivi, cari credeau aceasta, — nu puteau să se împace cu faptul, că cassarul a trebuit să depună suma

de 603 L. înainte de a părăsi țara. Suntem Români numai nu Romani din evul vechiu. Suntem moderni iar modernismul nostru nu se poate împacă cu faptul, că și în fața celei mai bune și inimoase primiri trebuie să ne impunem o măsură convenită de bun simț, cuviință și modestie. Ne-ar trebui încă câteva excursiuni, dar nu pentru a vedea, ci pentru a învăța unele mărunțisuri de civilizație elementară.

În Ploești la gară: pompă și larmă națională. Ne dăm jos. Muzica trage un imn ocazional în timpul cât se golesc trenurile. Apoi se formează convoiul: un convoiu sărbătorească având în frunte muzica, apoi o mulțime înșirată în coloane de câte 4 într'un șir am luat drumul în oraș. Ce mers măreț intrădevăr triumfal și totuș nu ne întoarcem dela vr'o învingere, dincontră eram noi total învinși de oboseală. Eră într'adevăr un „moment istoric“ ce face epocă. — Rupti de obosală am ajuns în fața unui superb monument. Cuvinte frumoase a răsunat, cuvinte mișcătoare, în care vibrau dragostea de frați și mândria faptelor mărețe din timpuri mari.

Îmi plac mult cuvintele cu ceva cuprins, și acele auzite într'adevăr mi-au suprimat mult obosala. E mare puterea într'un cuvânt mare și ales.

Până aci am trecut prin o alce foarte plăcută, asfaltată, largă, având la depărtări potrivite câte o bancă bună de odihnit. — Lăudați fie Ploești pentru această frumoasă întocmire, că au făcut un lucru mare ce pune orașul în șirul celor mai moderne.

După discursurile frumoase — în România toți vorbesc frumos, chiar și aceia ce nu spun nimica, spun însă nimicuri frumoase, — am plecat mai departe. Ajunserăm în orșș, am trecut pe lângă liceu — o zidire grandioasă, — am mai încărcat o nouă obosală, în fine am ajuns la țintă — piața primăriei.

Cele ce am văzut aici apoi mi-au întărit convingerea, că Românul într'adevăr e domn, îi place să-l și recunoști de atare, dar și-o și arată: Pe întinsul pieței erau înșirate mese pentru 1000 de persoane. Cu spiritul de observație ce-mi arată lumea într'o alcătuire ce n'o văd toți mi-am împus puțină osteneală, așa un exercițiu de statistică ocazională. Eră un lucru demn de osteneală acest calcul; îl reproduc aici, ca să illustrez dragostea primitoare și jertfirea scumpilor Ploeșteni. — S'a servit pe o mie de tăere în două rânduri câte două bucăți de carne friptă. Minimum zece deca bucata: face patru sute de kilograme de carne. Pâne câte o bucată de 50 dgr. — dincolo bucata coventțională numai în hektari mari e mai mică, — laolaltă o mie de kilograme. Brânză asemenea vr'o 400 kgr. Vin minimum 3 dl, laolaltă 600 L. — Dacă mai adaugem că brânza și vinul s'au sfârșit înainte de a se sătură toți și computând încă un plus de a patra parte a cantității de brânză și vin, avem următoarele cifre tabelare de Menu:

Carne de vită (națională)	400 Kgr.
Pâne (asemenea națională)	1000 „
Brânză de oaie românească	400 „

Bănturi:

Vin românesc vechiu 600 Litri
(Apă rece proaspătă fără măsură).

Computând după prețurile noastre avem
a) carne à 70 fil Kgrl 280 C.
b) pâne à 20 fil „ 200 „
c) brânză à 80 fil „ 320 „
d) vin à 60 fil „ 360 „

Suma 1160 C.

Vă rog să mi se arate oricare oraș unguresc, care jertfește pentru frați vină chiar din țară atâta bănet. Seurt: Ploeștenii cavaleri perfecti.

După cină și vin bun s'a slobozit o voce bună, carea cred că nu s'a mai întins pe piața dinaintea grandioasei primării.

Muzicile cântau pe întrecute. Pe încetul să infiripară hore vesele, în cari să înșirau frați din toate unghiurile — eră un fel de hora unirii în miniatură sub scutul primitiv al urbei Ploești. Aici cânta un cor în întrecere cu o muzică ce trăgea o horă veselă. Dincolo în partea opusă primăriei corul Recitenilor întona „Pe al nostru steag“, iar dincolo naintea primăriei se auziau discursuri înflăcărâte. N'am auzit nimica din ele. Am ascultat însă vorbele estaziate ale simpaticului primar dl Dobrescu, cari aveau să fie o întâmpinare. — Harnici oameni Ploeștenii, și pace!

Târziu noaptea am luat calea la gară îndărăpt. În drumul spre gară s'a trecut pe lângă locuința prefectului Flefterescu, care încă a adresat cuvinte, mari alese și calde. — Am plecat cu inimile pline de dragoste pentru bravii Ploeșteni și cu regretul, că n'am putut petrece mai mult în cercul acestui oraș deosebit de ospitalier, unde civilizația și mersul ei spre Balcani face un lung popas. Trăiască Ploeștenii!

Spre casă

După o ticoitoare odihnă am participat Marți la al doilea festival coral dat tot în Arenele Romane, de corurile: din Seliște, Ocna Sibiului, Orăștie, Brașovul vechiu, al Moșilor, Turnu Severin, Bârlad, Doina (București) C. Transilvania (germân București) Osoiu-Iași, Breaza, Dumbrăveni, Cernăuți și în fine „Carmen“. — A fost într'adevăr ceva grandios. Un oficer a exclamat într'un timp: „Așa serbări n'or mai vedea copiii noștri“.

Făcând parte din Corul Recitenilor, Mercuri după amezai am plecat din București, cu acceleratul de noaptea, ajungând în Verciorova dimineața. La gara din Orșova am avut un incident de vamă, — am știut îndată că suntem la noi — acasă.

Varietăți

Bombă în biserica Sf. Petru. Sâmbătă s'a întâmplat în biserica sf. Petru din Roma, o explozie. Explozia s'a produs între altarul Novicelli și monumental papei Clement III. Detonațiunea a fost vehementă, pricinuind mare panică. Păzitorii bisericii, sol-

dații cari asistau la liturgie și numeroși credincioși alergară la locul exploziei și găsiră printre scândurile cari formează schelele pentru curățirea tavanului o cutie de tinichea, înfărușată cu fire de fer. În cutie s'au găsit cutie de fer și praf. Explosiunea s'a simțit în cartierul Borgo, fiind însă timpul prânzului, toată lumea a crezut că e vorba de detonătura tunului, care anunță în fiecare zi la amiazi ora 12. Astfel numai puține persoane au alergat spre biserică, care și după explozie a rămas deschisă. Comisiunea de investigare venind la fața locului a constatat că cutia pare a fi servit pentru conserve alimentare, purtând indicațiunea unei fabrici de conserve din Italia de sus. Fitiul trebuie că a fost foarte scurt, de oarece nu i-s'a dat de urmă. Procurorul a interogat cu de-amănuntul pe păzitorii bisericii și pe alte persoane, fără ca vre-unul să poată da vre-o informațiune pozitivă. Secretarul de stat Merry del Val a încunoștiințat imediat pe Papa, care auzind vestea a exclamat: „Să mulțămim lui Dumnezeu, că nu s'a întâmplat vre-o nenorocire.“ După o știre mai nouă, ministrul de interne a hotărât un premiu de 1000 lire pentru acela, care va da indicațiuni sigure pentru descoperirea și arestarea autorilor exploziunii de bombe din 14 Noemvrie (cafeneaua Aragno) și 18 Noemvrie (biserica sf. Petru).

Banii de hârtie. Banca austro-ungară în conțelegere cu ministrii de finanțe a hotărât să retragă din circulație banii de hârtie de 10 și 20 cor. înlocuindu-i cu bani de aur. Retragerea se va face în anul viitor.

Oficiul postal din Timișoara comunică următoarele: În timpul din urmă tot mai des se trimit la postă cărți postale ilustrate, pe cari sunt desemnate imitațiuni de mandate postale și marce postale în dimensiuni mai mici. Atragem atenția publicului că astfel de cărți postale ilustrate sunt exchise din circulație, în sensul regulamentului postal. Posta le remite aceste trimițătorului, iar dacă trimițătorul nu se poate afla, se trimit la direcțiunea postală din Timișoara, unde se păstrează 3 luni de zile și dacă nici până atunci nu se știe cine e trimițătorul, se nimicesc din oficiu. Totodată facem atenți pe vânzătorii de astfel de cărți postale ilustrate, ca să nu mai vîndă de aceste, căci vor fi pedepsiți în sensul legii postale cu amendă până la 400 cor. Timișoara 8 Noemvrie 1906. Réta y. conseilier ung. reg. de postă și telegraf.

Pe seama Mănăstirii dela „Izvor“ Credincioșii din Sârbova, au contribuit cu naturale în sumă 85 cor. 38 fil. iar credincioșii din Cheveres acum a doua oară în naturale, prin ostenelele părintelui *George Popescu*, au contribuit cu suma de 182 cor. 96 fil. Sfânta biserică din Goruia 50 cor. „Sentinela“ instituit de credit 10 cor. Sfânta biserică din Satul-nou 10 cor. total cu dela mai mulți 28 cor. 12 fil. Din Goruia dela mai mulți 5 cor. 40 fil. Mulțămita noastră profundă și pe această cale. *Macarie Gușcă.*

Bibliografii

Au apărut:

Aritmetică Financiară. Interese compuse, rente, anuități, efecte publice, curs, asigurări asupra vieții și tabele de prof. *Aurel Ciortea*, Brașov, 1906 editura librăriei Ciurcu. Prețul 3 cor.

Deprinderi de *Stil și compozițiuni* pentru școalele primare conform cu planurile de învățământ în vigoare de *Dumitru Lupan* profesor și *Ioan Darin* director școlar. Partea I pentru anul al II-lea și III-lea de școală, editura librăriei Ciurcu. Brașov, 1905. Prețul 30 fil.

Sanda novelă de *Julia P. Hașden*, editura librăriei Ciurcu, Brașov 1906.

Din biblioteca teatrală edată de editura librăriei Ciurcu, Brașov, *William Tell* piesă în 3 acte prelucrată liber după Fr. de Schiller de Ioan Baciu, preot în Șoimuș. Brașov, 1906 Tipografia Ciurcu & Comp. Prețul 25 bani.

Baba la săzătoare. Bazin în versuri de G. Nicoletă. *Mircea Cioabănașul.* Poezii populare. Editura Librăriei Ciurcu Brașov, 1906. Prețul 20 filori.

*

Calendarul național întocmit de „Foaia interesantă“ pe anul 1907, cu 30 de ilustrațiuni.

*

Colecțiune de cântări bisericești aranjată de Atanasie Lipovan învățător, Sânt-Miclăușul-mare. Format 8° mare, pag. 114. Prețul 8 cor.

Concurs

Pentru ocuparea postului de preot în parohia de clasa III-a din **Jupa**, protopresciteratul Caransebeșului, se excrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“.

Emolumentele afară de congruă sunt:

1. Sesiunea parohială de 29 jug. cu un venit curat de 506 cor.
2. Desdaunare pentru o parcelă din sesiunea parohială 9 cor. 96 fil.
3. Dela fundațiunea Alexandru de Capra 200 cor.
4. Birul parohial dela 76 case câte 1 cor. 20 fil. 91 cor. 20 fil.
5. Venite stolare dela boteze, cununii și înmormântări 108 cor.
6. Cortel natural, supraedilice economice și grădină 80 cor.
7. Dela un intravilan parohial 10 cor.

Recurenți cu calificație făcută în regulă sunt poțitiți a-și trimitte recursese instruat conform regulamentelor existente P. On. Oficiu protopresbiteral în Caransebeș și a se prezentă în biserică în vre-o Duminică sau sârbătoare, la nici un caz însă în ziua alegerii.

Jupa din ședința comitetului parohial ținută la 4/17 Noemvrie 1906. 1—3 [75]

Maxim Dalea m. p.
învățător și preș com.

David Burlea m. p.
not. com. par.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Dela Librăria diecezană din Caransebeș se pot procura cărțile

a) AUTORII CLASICI

	Cor.		Cor.
Alexandri V. — Poesii	1.50	Eminescu M. — Geniu pustiu	2.—
— Teatru, vol. I.	1.50	— „ — Poesii postume	1.50
— Teatru, „ II.	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, „ III.	1.50	— Literatură populară	1.50
— Proză	1.50	Filimon N. — Ciocoi vechi și noi	1.50
Alexandrescu Gr. — Versuri și proză	1.25	Ispirescu P. — Legende sau basmele Rom.	1.50
Bălcescu N. — Ist. Rom. sub M. Viteazul	1.50	Negruzzi C. — Proză	1.50
Bolintineanu D. — Poesii	1.50	Odobescu Al. — Vol. I. Opere complete	1.50
Creangă I. — Opere complete	1.50	Pann Anton. — Opere complete	1.50

b) AUTORII CONTIMPORANI

	Cor.		Cor.
Aldea Sandu. — În urma plugului	1.50	Sadoveanu M. — Șoimii	1.50
— Drum și popas	1.25	— Povestiri din războiu	2.—
Bărsan Z. — Visuri de noroc	2.—	— Floare-Ofilită (roman)	2.—
Beldicean N. N. — Chipuri dela mahala	1.50	— Amintirile căprarului Gheorghită	2.—
Boureanu Eug. — Povestiri din copilărie	1.50	— Crășma lui moș-Precu	2.—
Chendi Il. — Preludii	2.50	— Dureri innăbușite	2.—
— Foiletoane	2.50	Hodoș Constanța. — Frumos	1.50
— Fragmente	2.50	Iorga N. — Cuvinte adevărate	2.50
Coatu N. Gr. — Din viața țărănească	1.—	— Drumuri și orașe din România	2.50
Cunțan Maria — Poesii	1.25	— Sate și mănăstiri din România	2.50
Delatismana Corn. Ioana — 100 basme pentru copii	2.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
Emilgar Gârlean. — Bătrânii	1.50	— Neamui românece în Bucovina	2.50
Flammarion C. — Tainele cerului (tr. d. H. G. Lecca).	1.50	— Neamul românece în Ardeal și țara ungurească. 2 volume à	2.50
Gentis D-na (de). Povestiri mor. p. tinerime	1.50	— Gânduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
Goran Ion — Taina a șasea	1.50	— Ștefan-cel-Mare și Mihail-Viteazul — 50	
Grigorovitză Em. — Chipuri și graiuri din Bucovina	2.50	— Ist. Românilor în chipuri și icoane	2.50
Papahagi N. și Jules Brun. — Moșneagul dela munte	1.50	Iosif St. O. — Din zile mari	2.—
Paul Augustin. — Între Someș și Prut	1.50	— Credințe	1.50
Petrescu-Petra N. — Ilie Marin	1.50	Lecca G. H. — Poesii	1.50
Pop Vasile. — Râs și plâns	1.50	Livescu Florca Marin. — Nu se cuvine!	1.50
— Domnița Viorica	2.—	Manolache-Holda I. — Fete	1.50
Popovici C. Aurel — Vorbe înțelepte	1.50	Scrob C. — Ronă și brumă	1.50
Rosetti R. D. (Max). — Între Capșa și Palat	2.—	Scurtu Aurel — Călăuza stațiilor Bal- neare și Climaterace din România	2.50
Rutenisarea Bucovinei	3.50	Slavici I. — Vatra părăsită	2.—
Sadoveanu M. — Povestiri	1.50	— Din bătrâni	2.50
		Teodoru A. Gh. — Din viața marinarului	1.50
		Voinești-Brătescu I. — Nuvele și schițe	1.50